

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
16. SEPT.
1992
Letnik XLVI.
Štev. 37 (2672)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 8 šil.
40.tolarjev
P. b. b.



Dr. Marjan Sturm

Pri lanskem štetju 14.100 vpisalo slovenščino

„Asimilacijski pritisk slej ko prej prisoten!“

Po v preteklem tednu objavljenih prvih podatkih Statističnega centralnega urada na Dunaju se pri ljudskem štetju 1991 število oseb, ki so zapisali slovenščino kot občevalni jezik, v primerjavi z ljudskim štetjem 1981 ni bistveno zmanjšalo. Rezultati pa tudi kažejo, da je na Koroškem še vedno prisoten asimilacijski pritisk. Pri lanskem štetju je 14.100 oseb vpisalo slovenščino kot občevalni jezik, deset let prej jih je bilo za 104 več. Znatno padlo je število tistih oseb, ki so pri štetju 1991 v vprašalno polo vpisali „windisch“ kot občevalni jezik: lani jih je bilo le 900, leta 1981 pa še 2.348. (Dalje na 2. strani).



Res je, da se človek uči vse svoje življenje, pa vendar je vstop v prvi razred pomembna prelomnica. Radovednost, pri nekaterih pa tudi nekoliko strahu, spremlja navadno prvi obisk šole in od staršev in učiteljev je precej odvisno, kakšen odnos do učenja bodo otroci imeli. Pomagajmo jim in dajajmo jim poguma!

Tudi Koroška trdi, da je čoln za begunce poln...

Čoln je tudi na Koroškem poln, namreč za bosanske begunce, ki zapuščajo svoje domove pred bratomorno vojno v svoji domovini. To je bila glavna izpoved koroškega deželnega glavarja Christopha Zernatta na tiskovni konferenci na Dunaju, tik pred zasedanjem deželnih glavarjev Avstrije pri notranjem ministru na to temo, ki je bil za ponedeljek napovedana.

Zernatto se je s to izjavo priložil svojima kolegoma z Dunaja in Salzburga, ki sta že v soboto pretekli teden izrazila, da je njuna zmogljivost za

pritok novih beguncev izčrpana.

Na Koroškem prebiva po Zernattovih podatkih trenutno okoli 2.300 bosanskih beguncev, kar tudi ustreza sporazumu, ki je bil soglasno sklenjen med deželami in zvezo. Kratkoročno bi dežela Koroška sicer lahko sprejela dodatnih 12.000 beguncev – ob upoštevanju vseh možnosti – torej izgraditve šotorskih taborov, izkoriščanju kapacitet deželnih ustanov (torej zlasti šolskih poslopij ipd.), vendar tudi to ne bi dolgoročno olajšalo begunske bede, a tudi

dežela Koroška ne bi mogla dalj kot štirinajst dni oskrbeti takega števila emigrantov.

Treba se je soočiti s problemi, ki pretijo najkasneje z začetkom zimskih dni: v Sloveniji in na Hrvaškem je po mednarodnih podatkih trenutno skupaj okoli 70.000 bosanskih beguncev, ki prenočujejo več ali manj pod milim nebom. V kolikor mednarodna javnost tema dvema republikama ne bo učinkovito pomagala pri izgraditvi begunskih taborov, ki lahko kljubujejo tudi zimi in mrazu, je treba računati z novim, množičnim

navalom beguncev v bogatejše države. Zato se bo on, Zernatto, pri zasedanju deželnih glavarjev zavzel predvsem za ustrezno in učinkovito pomoč Sloveniji in Hrvaški pri rešitvi begunskega vprašanja, ki se ne sme omejevati zgolj na gmotno podporo, temveč mora ponujati hkrati in predvsem tudi materialno pomoč v obliki gradnje provizoričnih poslopij, kakor se je to že obneslo ob katastrofalnih potresih v furlanski pokrajini ali pa v nekdanji Sovjetski zvezi.

(Dalje na 2. strani)

Nudite otrokom izobrazbo v obeh jezikih

Deset dni po začetku šolskega leta je še čas za vpis k dvojezičnemu pouku. Starši, izkoristite možnost, da nudite otrokom izobrazbo v dveh jezikih, in zagotovo vam bodo nekoč hvaležni!

Vse študije psihologov so dokazale, da multikulturno učenje ne obremenjuje otrok in da se takorekoč lahko igraje naučijo dveh ali pa celo več jezikov.

Opozorite na to tudi svoje znance, saj je dvojezična šola odprta za vsakogar, ki želi vanjo vpisati svoje otroke in nihče nima pravice, ob vpisu spraševati po narodni pripadnosti.

27. septembra srečanje bivših pregnancev

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo, 27. septembra 1992, s pričetkom ob 14. uri v Kulturnem domu na Radišah svoj redni občni zbor, ki bo kakor v minulih letih povezan z družabnim srečanjem bivših pregnancev. Našo prireditev bodo s svojim nastopom popestrili domači prosvetaši.

Letos obhajamo 50-letnico nasilnega pregona koroških Slovencev. Zato se bomo tokrat spet zbrali v kraju, v katerega neposredni sosesčini je takrat bilo žrelsko taborišče – prva postaja na križevem potu slovenskih izseljencev.

Bivši pregnanci z družinami in prijatelji prisrčno vabljeni na Radiše, kjer se bomo skupno spominjali dogodkov pred petdesetimi leti!

Zveza slovenskih izseljencev



Tridnevni izlet od 9. do 11. oktobra

Vestnikov hit 1992: za samo 1200,- šil. v čudovito Opatijo!

Uredništvo Slovenskega vestnika svoje naročnike, bralce in vse prijatelje lista tudi letos vabi na že tradicionalni „Vestnikov hit“. Cilj letošnjega izleta je Opatija v Kvarnerskem zalivu na Hrvaškem, čas izleta pa od 9. do 11. oktobra. Obeta se nam torej čudovit konec tedna!

Naš približljivi hit organiziramo – kot že v preteklih dveh letih – v sodelovanju s turistično agencijo Sommeregger iz Celovca, posebno ugodna pa je cena: tridnevno potovanje

(prevoz z avtobusom, 2 polpenziona v izbranem hotelu, gala večerja, poldnevni izlet z ladjo v Rabac itd.) stane samo 1200,- šilingov za osebo! Cena velja za dvoposteljno sobo, za enoposteljno pa je treba doplačati 200 šilingov.

Prijavite se čimprej na uredništvu Slovenskega vestnika na telefonsko številko (0463) 51-43-00 (Milka Kokot, Urška Brumnik).

Zadnji rok za prijavo je 18. september!



Konzul Jazbec izročil prvi potni list

Pretekli petek, 11. september 1992, je bil za konzulat Republike Slovenije v Celovcu zgodovinskega pomena. Konzul Milan Jazbec (slika) je izročil mag. Silvu Tischlerju prvi slovenski potni list, ki je bil na konzulatu izstavljen. Predaja prvega potnega lista je brez dvoma dokaz več, da konzulat Slovenije vse bolj opravlja svojo funkcijo. Kot znano, pa predvideva slovenska vlada dvigniti sedanje diplomatsko zastopstvo na raven generalnega konzulata.

Bolgarskega ambasadorja zanimal položaj koroških Slovencev

Kot poroča deželna tiskovna služba, je bolgarskega ambasadorja v Avstriji dr. Alexandra Ivanova Karaminkova ob svojem nastopnem obisku pri koroškem deželnem glavarju dr. Christofu Zernattu predvsem zanimal položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Tema je bila zato tako aktualna, ker je Statistični centralni urad istega dne objavil prve podatke ljudskega štetja 1991, ki po prvih analizah kažejo, da asimilacijski pritisk na koroške Slovence še vedno deluje ter da je treba jezikovno vprašanje končno depolitizirati.

14.100 vpisalo slovenščino

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po prvih objavljenih izsledkih štetja 1991 živi glavnina tistih, ki so zapisali slovenščino kot občevalni jezik, južno od črte Beljak - Celovec - Velikovec, torej na dvojezičnem ozemlju. Najvišji odstotek so zabeležili v okraju Velikovec, kjer je 17 odstotkov prebivalstva vpisalo slovenščino v jezikovno rubriko. Delež v ostalih okrajih južno od omenjene črte pa se giblje med enim in sedmimi odstotki.

Pri rezultatih še posebej izstopa občina Sele, v kateri je nad 90 odstotkov prebivalstva vpisalo slovenščino kot občevalni jezik, v občini Globasnica pa več kot polovica. V šestih nadaljnjih občinah pa jih je nad 20 odstotkov.

Slovenija voli še letos!

Poslanci slovenske skupščine so po številnih zapletih in odlaganjih, ki so bili posledica strankarskega taktiziranja in merjenja moči pred prihodnjimi volitvami, vendarle sprejeli najpomembnejša volilna zakona in tako omogočili izvedbo volitev v zakonskem roku. Predvidoma bodo tako parlamentarne kot tudi predsedniške volitve 6. ali 20. decembra 1992.

Čeprav so vse stranke zatrjevale, da se zavzemajo predvsem za čimprejšnje volitve, je prvi dan zasedanja skupščine, v sredo, kazalo, da so si interesi preveč nasprotujoči, da bi lahko dosegli zahtevano dvetretjinsko večino. Poslanci so zavrnil predlog zakona o državnem svetu, o volitvah v državni zbor pa sploh niso razpravljali.

Predsednik Bučar je že nazakal možnost volitev po stari zakonodaji, potem pa so se vodje poslanskih klubov vendarle dogovorili: pozicija je popustila pri sestavi državnega sveta, opozicija pa je umaknila domicilni in udbovski amandma. Takšen dogovor so poslanci, razen liberalcev in narodnjakov, podprli, strankarski voditelji pa so ga označili kot dokaz, da se v sedanjem parlamentu vendarle še lahko kaj dogovorijo.

Ob 100 dneh delovanja nove vlade je Stranka krščanskih demokratov (SKD) predstavila poročila svojih komisij, ki delujejo vzporedno z vlado. Predsednik SKD in nekdanji premier Lojze Peterle je dejal,

da je nova vlada bolj politična kot njegova, hkrati pa manj strokovna in slabše koordinirana. Peterle je kot katastrofalno ocenil zlasti zunanjo politiko Slovenije, še posebej do Hrvaške, pa tudi odnosi z Avstrijo in Italijo naj bi zastali, kar gre še posebej na škodo manjšin.

Stranke medtem predstavljajo svoje kandidate za predsednika republike. SKD je nominirala Ivana Omana,

Andreja Capudra in Ivana Bizjaka, med katerimi bodo izbirali njihovi elektorji na konvencijah stranke, socialisti pa bodo poskušali s kandidatkami Darjo Lavtižar in Bebler.

Osnutek zakona o politični kampanji je razburjal predvsem novinarske duhove, upravni odbor Društva novinarjev Slovenije je ob tem javno protestiral, še zlasti zoper 5. člen, ki predvideva brezplačen medijski prostor strankam v času kampanje. Zdi se, da bo predlagani osnutek moral doživeti nekaj popravkov, če predlagatelji ne želijo kršiti osnovnih demokratičnih norm.



Prebivalci Slovenije bodo še letos volili nov parlament

Slovaki priznani kot narodnostna skupnost

Glasilu Slovakov na Dunaju „Pohlady“ poroča v svoji najnovejši izdaji, da je Avstrija Slovakom na Dunaju oz. v Avstriji končno priznala položaj samostojne narodnostne skupnosti po zakonu za narodnostne skupine. Tozadeven sklep je sprejel glavni odbor avstrijskega parlamenta 9. julija letos z novelo odredbe zvezne vlade iz leta 1977, ki med drugim predvideva ustanovitev sosveta za slovaško narodnostno skupnost pri Uradu zveznega kanclerja.

V uvodniku glasila je poudarjeno, „da se je šest let trajajoča borba za priznanje končno le izplačala, da pa pomeni priznanje šele začetek. Sedaj da je potrebna poživitev slovaške narodnostne skupnosti, v kateri so se v zadnjih letih množili znaki pospešene asimilacije.“

Slovaki v Avstriji preko svojega glasila dalje napovedujejo tesnejše sodelovanje z drugimi narodnostnimi skupnostmi v Avstriji.

Na Gradiščanskem odprli dvojezično gimnazijo!

Zvezni minister za pouk dr. Rudolf Scholten in gradiščanski deželni glavar Karl Stix sta preteklo sredo v Oberwartu odprla prvo dvojezično gimnazijo na Gradiščanskem. Novo srednjo šolo, na kateri bo pouk potekal hrvaško/nemško oz. madžarsko/nemško, bo v prvem letu obiskovalo 40 dijakov in dijakov, predvsem hrvaške oz. madžarske narodnostne pripadnosti.

Minister Scholten je v svojem govoru poudaril, da pomeni ustanovitev prve dvo-

jezične gimnazije „dober korak za nadaljni razvoj gradiščanske identitete“, državna poslanka Zelene alternative mag. Terezija Stoisich pa je ob otvoritvi menila, da je nova šola „mejniki v zgodovini hrvaške in madžarske narodnostne skupnosti na Gradiščanskem“.

„Nova dvojezična gimnazija je eden največjih uspehov za narodnostni skupnosti na Gradiščanskem, je pa tudi dokaz, da je s skupnim prizadevanjem manjšin, preko vseh strankarskih meja, mogoče doseči uspehe“, je dejala Stoisicheva.

Glede dvojezičnega šolstva pa je državna poslanka menila, da se more na dvojezičnem področju pri pouku končno uveljaviti načelo popolne dvojezičnosti. Ločevanje dvojezičnih oz. samo nemško govorečih otrok da ne pride v poštev, zato tudi nikdar ne bi glasovala za zakon, ki ga ne bi podpirale neodvisne narodnostne organizacije.

Tudi Koroška trdi...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Končno pa je treba spomniti vse evropske države na problem nekdanje Jugoslavije, katere doslej ne kažejo zadostne mere pripravljenosti do skupne in mednarodne rešitve te po drugi svetovni vojni edinstvene begunske katastrofe sredi Evrope, je zaključil Zernatto. F.Z.

Sistematično zasledovanje Srbov na Hrvaškem!

Državna poslanka ZAL Grandić obiskala Hrvaško in Hercegovino

Teror proti Srbom na Hrvaškem? Zunanjepolitična referentka Zelenih v parlamentu Marijana Grandić se je konec avgusta vrnila s svojega informativnega potovanja po Hrvaškem in v Hercegovini – obiskala je tudi taborišča beguncev in vojnih jetnikov – z dokazi za to trditev.

„Dejansko obstaja sistematično izrivljanje Srbov in tudi drugih skupin“, je poročala Grandićeva na tiskovni konferenci na Dunaju. „Pričenja se z ovirami uradov in državnih organov, kadar pripadniki srbske narodnosti hočejo dobiti potrdilo o hrvaškem državljanstvu. Višek pa so incidenti odkrito terorističnega značaja“, pripoveduje parlamentarka in našteva: na primer pregon srbskih družin (z nasiljem ali grožnjami se je tu poleg 'navadnih' oboroženih tolp izkazala tudi vojaška policija), aretacije in krvava zasliševanja Srbov brez pravega povoda. Grandićeva: Mnogi tako zasliševanje preživijo le pretepeni, s hudimi poškodbami ali celo ostanejo pohabljeni, mnogi pa ga tudi sploh ne preživijo. „Sama pripoveduje, da je v Splitu srečala moža srbske narodnosti, ki so ga istega dne spustili iz takega zasliševanja in zapora. „Bil je moder in zelen od samih udarcev“, tako Grandić, „opazila pa sem tudi sledi mučenja z električnimi šoki.“ Moškega so 'pomotoma' aretirali, ker je bilo njegovo ime slučajno identično z imenom neke osebe v nekem denunciativnem časopisnem članku.

Tako opazovalci ES in OZN ter nekateri regionalni hrvaški politiki so potrdili podatke, ki jih je zelena parlamentarka dobila na kraju dogodkov. Dodaten dokaz za sistematično izrivljanje Srbov, ki ga hrvaška vlada tolerira, je podatek, da je v teku leta bilo miniranih in uničenih 6000 srbskih hiš širom Hrvaške. Uradnih preiskav ali sodnih postopkov proti storilcem do zdaj ni bilo. Isto velja celo za politične atentate in umore. „O tem se je upal pisati do zdaj samo en hrvaški list“, opisuje vzdušje v



Državna poslanka Zelene alternative mag. Marijana Grandić je konec avgusta obiskala vojna področja na Hrvaškem ter v Hercegovini.

„lijepi naši“ Grandićeva.

Dejstvo je, tako pravi zelena državna poslanka gradiščansko-hrvaške narodnosti, da se v vojnih področjih „zlasti na srbski strani dogajajo še tisočkrat hujše reči, vendar to nikakor ne opravičuje prav takšnega hrvaškega ravnanja“. Pri slednjem je škandalozno zlasti dejstvo, da se to dogaja v civilni družbi in z vednostjo pristojne politike. Zato Grandićeva omenjeno dogajanje na Hrvaškem brez krompromisno imenuje „mešanico brezpravnosti in totalitarizma“. Članica avstrijskega parlamenta bo pomagala pri ustanovitvi hrvaškega komiteja za varstvo človekovih pravic. Potreben da je tudi večji mednarodni pritisk na hrvaško vlado, da končno zaustavi prekrške. „Če to nič ne bo pomagalo“, tako Grandić, „potem bi morale slediti sankcije.“

Zgovoren primer za medijsko vojno je, kako so nastop Grandićeve proti zasledovanju Srbov v civilni Hrvaški obrnili na glavo in izkoristili za vojno propagando v beograjski televiziji. Tam so prikazali zadevo tako, kot da bi Grandićeva bila dobesedno trdila, da je Hrvaška fašistična država in da tam obstajajo koncentracijska taborišča. O čem takem na tiskovni konferenci Grandićeve na Dunaju res ni bilo nič slišati...

I. Schellander, Dunaj

Hrvaški dinar v Mostarju

Med Hrvati v Bosni in Hercegovini obstajajo precejšnje razlike glede tega, kako naj bi v prihodnje uredili to državo. Kaže, da je prišlo do razdora v tamkajšnji HDZ. Struja, ki jo vodi dr. Miljenko Brkić, predsednik HDZ BiH, je namreč odkrito nastopila zoper politiko Mateta Bobana, voditelja Hrvatov v zahodni Hercegovini.

Še vedno ni jasno, ali se je Brkić v Medjugorju z Muhamedom Čengićem, enim od voditeljev SDA, o prihodnji ureditvi BiH pogajal samostojno, ali pa je morda imel soglasje Mateta Bobana. Boban je pozneje izjavil, da za ta pogajanja, ki so med tukajšnjimi Hrvati povzročila precejšnje razburjenje, ni vedel.

V Medjugorju je bilo med drugim predlagano, da bi namesto kantonizacije BiH, za katero se zavzema Mate Boban, skušali vzpostaviti področno razdelitev nove države, ki bi imela štiri konstitutivne enote; sarajevsko-zeničko, mostarsko-travniško, tuzlansko-dobojsko in banjaluško-ihško. Republika Bosna in Hercegovina bi imela v rokah zunanje zadeve, skupni trg, obrambo in denarni sistem. S tem se strinja tudi Alija Izetbegović, ki je po vrnitvi iz Londona izjavil, da je načrt kantonizacije BiH propadel. Po njegovem mnenju sta prav zaradi tega odstopila

lord Carrington in Jose Cutlerio, ki sta se zavzemala za kantonizacijo BiH. Za kantonizacijo se je zavzemal tudi hrvaški predsednik dr. Franjo Tuđman, ki je v Zagrebu zelo posplošeno govoril o svojem nedavnem srečanju z Alijem Izetbegovićem.

Očitno se predsednika sose-

dnjih držav glede prihodnje ureditve BiH v mnogih stvareh ne strinjata. Dr. Miljenko Brkić trdi, da bi s pravilno ureditvijo v BiH omogočili zmanjšanje vojnih napetosti.

Radovan Karadžić meni, da bi morala imti srbska republika BiH tesne stike s Srbijo, SDA Alije Izetbegovića se zavzema za enotno BiH, privrženci Miljenka Brkića v HDZ pa menijo, da bi morali vzpostaviti določeno obliko regionalizacije, vendar pa ne z vzpostavljanjem malih držav.



V Mostarju (na sliki svetovna znamenitost) so Hrvati uvedli hrvaški dinar kot plačilno sredstvo. Znak osamosvajanja Hrvatov v Hercegovini?



OBZORNIK

“Pravdo” je kupil zahodnjak

MOSKVA. – Svoboda tiska na zahodu je „svoboda kupovanja časopisa in svoboda izdajateljev, da kupujejo, manipulirajo in usmerjajo javno mnenje v korist buržoazije“, je nekoč dejal Lenin in uredniki nekdanjega partijskega glasila „Pravda“ bi se še pred kratkim najbrž bili pripra-

vljeni podpisati pod to izjavo. A stvari se spreminjajo in včasih prav nagajiva usoda je hotela, da je večinski lastnik omenjenega lista postal zahodnjak. 55-odstotni delež pri Pravdi International, kot se po novem imenuje, si je kupil ciprski Grk Yannis Yannikos in časopis se kmalu utegne spremeniti do nespoznavnosti.

ČSFR le še do konca leta

PRAGA/BRATISLAVA. – Šesti krog pogajanj med predsednikoma češke in slovaške vlade Vaclavom Klausom in Vladimírom Mečiarjem je v Brnu prinesel okvirni datum razpustitve češkoslovaške federacije – 1. januar 1993. Kot sta na tiskovni konferenci dejala Klaus in Mečiar, do takrat razdružitev Češke in Slovaške sicer še ne bo popolna, vendar zadostna za oklic samostojnosti sedanjih republik.

Klaus in Mečiar sta se v Brnu načeloma sporazumela tudi o vrstnem redu potez, ki naj bi prihodnjega januarja omogočile „civilizirano in nadzorovano ločitev“ Češke in Slovaške. Prihodnji samostojni državi naj bi najprej dobili vsaka svojo ustavo, nato pa bi zvezni parlament septembra sprejel zakon o razpustitvi federacije, oktobra pa o delitvi premoženja in nasledstvenih pravic. Razprava o teh zakonih pa ne bo potekala samo v parlamentu, kjer imata Klaus in Mečiar s svojima strankama in zavezniki večino, ampak se bosta obe strani, kot je izjavil Mečiar, še naprej redno sestajali in usklajevali stališča.

Novembra naj bi se nato Češka in Slovaška odločili o področjih in oblikah prihodnjega sodelovanja, pri čemer si slovaška stran v zadnjem času opazno prizadeva za ohranitev čim tesnejših – zlasti gospodarskih-povezav oziroma oblikovanje „drugačne“

skupne politike, medtem ko Češka še naprej zagovarja „čisto rešitev“, se pravi popolno ločitev in potem „običajno“ meddržavno sodelovanje.

Medtem je s 114 glasovi za, 16 proti in 4 vzdržanimi parlament v Bratislavi sprejel slovaško ustavo, ki naj bi bila temeljni pravni akt prihodnje samostojne slovaške države. Poslanci strankarske koalicije madžarske manjšine so pred glasovanjem iz protesta nad javnim izrekanjem, pa tudi zaradi nezadovoljstva nad člani, ki se nanašajo na manjšinske pravice in zavrnitve predlaganih dopolnil, zapustili zasedanje parlamenta.

Poleg madžarskih poslancev so imeli največ pripomb in so na koncu glasovali proti sprejemu krščanski demokrati bivšega predsednika slovaške vlade Jana Čarnogurskega.

Kdaj bo slovaška ustava začela veljati, pravzaprav še ni jasno. Ker po Mečiarjevih zagotovilih ni v nasprotju s češkoslovaško ustavo, je možno, da jo bo Bratislava začela uveljavljati še pred 1. januarjem 1993, ko naj bi ČSFR tudi uradno prenehala obstajati.

V četrtek zvečer sta Mečiar in predsednik slovaškega parlamenta Ivan Gašparovič na bratislavskem gradu s slovenskim podpisom „čistopisa“ ustave oznanila, da je Slovaška naredila še en korak k svoji neodvisnosti.

V.F.

Zgodovinski kompromis Moskva-Litva

MOSKVA. Pretekli teden sta v predsedniški palači v Kremlju ruski predsednik Boris Jelcin in predsednik litovskega vrhovnega sovjeta Vytautas Landsbergis dosegla predvsem za Litvo zgodovinski kompromis: po tem sporazumu se bo vojska nekdanje Sovjetske zveze, zdaj v glavnem Rusije, umaknila iz Litve do 31. avgusta 1993. Čeprav je Landsbergis obvezoval izid litovskega referenduma (na 14. junij letos), da se mora vojska bivše SZ umakniti že do konca leta, se pogajanja niso mogla končati drugače kot s kompromi-

som. Sporazum o podrobnem urniku umika ruske vojske iz Litve sta na koncu podpisala obrambna ministra Pavel Gračov in Audrius Butkevičius, prav tako tudi protokol o tehničnih in organizacijskih vprašanjih, povezanih s tem umikom.

Po Moskovskem sporazumu med Rusijo in Litvo se sedaj odpira še možnost, da Rusija že do konca leta 1993 (!) umakne vso svojo vojsko iz Pribaltika, tudi iz Latvije in Estonije (gre skupaj za 130.000 vojakov).

POTOPIS

Koncertna turneja zbor „Gallusa“ po Argentini

Ob lanskoletni turneji slovenskega pevskega zbor „Gallus“ iz Buenos Airesa po Koroški in Sloveniji so gostje izrekli povabilo na protiobisk. Le ta se je uresničil za Mešani pevski zbor „Gallus“ iz Celovca od 20. 8. do 8. 09. 1992. Naš pevski zbor, ki ga je ustanovil pokojni profesor glasbe dr. France Czigán, vodi danes prof. Jože Ropitz. Naštudiral je z zborom zahteven program umetnih in narodnih pesmi, ki so jih nudili argentinskim rojakom v osmih koncertih in prilično ob družabnih srečanjih. Zbor so spremljali tudi člani ansambla „Drava“, ki so ga pevsko ojačili in s svojo glasbo in petjem nastopali dodatno v odmorih koncertov, na neki poroki in mladinskem dnevu.

Argentina je ogromna dežela na južni polobli sveta. Triinštridesetkrat večja je od Avstrije. Ima pa le štiriinpolkrat več prebivalcev, ki se kopičijo predvsem v mestih. S severa proti jugu presega Argentina triinštrideset vzporednikov, kar pomeni razdaljo 4.730 km. Od vzhoda proti zahodu sega od Atlantika do glavnega grebena Andov, velegorja, ki spremlja vso zahodno-obalo južne-Amerike. Buenos Aires, glavno mesto, loči od Celovca 75 poldnevnikov, kar pomeni 5 ur časovne razlike. Torej je bilo treba za čas bivanja v Argentini premakniti kazalce na uri za 5 ur nazaj.

Iz Rima do Buenos Airesa smo leteli 11 ur. Če seštejemo še razdaljo vseh poletov v deželi in povratka v Evropo, bi skupna razdalja zadostovala, da bi enkrat obkrožili zemljo (40.000 km).

Podnebje dežele sega od subtropskega na severu preko zmernega v Pampah do subarktičnega in arktičnega v Patagoniji in Ognjeni zemlji ter velegorskega v Andih.

Buenos Aires leži na širini našega Sredozemlja, seveda južno ekvatorja. Mesto s periferjo šteje 14 milijonov prebivalcev. Še enkrat toliko kakor vsa Avstrija. Središče sestavljajo bogate, impozantne stavbe s širokimi cestami, kakor v drugih svetovnih predstolnicah tudi. Proti obrobju pa se širijo hišice srednjih in propadajoče bajte revnih slojev. Tako je mesto zrcalo dežele: svet velikih kontrastov.

Bogastvo Argentine so ogromne črede goveda, ki se pasejo v Pampah, travnem svetu (skupaj 70 milijonov kosov). Živina je poleti in pozimi na prostem. Zato je meso sočno in okusno, podobno naši divjačini. Enkrat na leto zberejo črede, da dajo lastniški žig mladščem, ki so medtem dorasli. Določeno število nalovijo tedaj, kadar prodajo večjo količino mesni industriji. Mnogo govedine gre v hladilnih ladjah v izvoz po vsem svetu. Razni velelastniki imajo tudi po več 100.000 glav živine. Zato ni čudno, da je „asada“, meso, pečeno na žaru, glavna in nacionalna jed.

Naši rojaki, ki so prišli več ali manj praznih rok v novo domovino, so si ustvarjali v teku let občudovanja vredne življenjske pogoje. Slovenec v Argentini velja za pridnega in

delavnega in ustrezen je njegov ugled. Narodne mržnje v Argentini ne poznajo. Zato kake ovire pri napredovanju tam ni. Poleg svoje eksistence in svojih bivališč so si Slovenci v raznih okrajih Buenos Airesa ustvarili svoje središčne domove. Tako v Slomškovem domu, v San Justu, San Martinu, Slovenski vasi, Triglavu itd. Izven središča žive slovenske skupnosti med drugim v Mendosi in Bariloachah. V teh domovih razvijajo svoje verske, narodne in kulturne dejavnosti. Tam nudijo svojemu naraščaju oskrbo v otroških vrtcih in dopolnilni pouk v slovenščini vsako soboto. (Mladina kajpada obiskuje običajne argentinske šole.) To delo opravljajo z veliko vnemo, prostovoljno in popolnoma brezplačno, da bi ohranili mladini zdrav odnos do

materine besede. Tozadevno so nam lahko vzgled!

Najvidnejši Slovenci so družine Zupan in Oblak. Herman Zupan si je iz prvotne ročne tiskarne in knjigovoznice ustvaril impozantno industrijsko podjetje za embalaže in grafična dela s popolnoma avtomatizirano proizvodnjo in je danes z 800 zaposlenimi vodilen na tem sektorju v Argentini. Prav tako so bratje Oblak iz rokodelstva zgradili podjetje za serijsko proizvodnjo oken in vrat. Tu je zaposlenih 500 sodelavcev. Obe družini sta ostali preprosti člani slovenske skupnosti in se zanjo krepko angažirata.

Sedež centralnih slovenskih organizacij mlajše emigracije je v Slovenski hiši na ulici Roman Falcon, ki je nastala v glavnem po zaslugi msgr. Antona Oreharja, bivšega delegata slovenskih dušnih pastirjev, v letih 1954 do 1974. Starejša, medvojna ekonomska emigracija se zbira danes v društvu „Triglav“. V narodnostnem oziru ima ta skupina velike probleme, ker se je mlajši rod že močno poargentinitil.

Ko so nas ob prihodu v Buenos Aires v Slomškovem domu razdelili posameznim družinam, smo spoznali, da smo prišli med srčno dobre ljudi. Naša gospodinja je bila izredno ljubezniva in nas je ves čas bivanja v vsakem oziru razvajala. Prevažala nas je k sestankom in prišla po nas, če je bilo treba, tudi sredi noči. Podobno se je godilo tudi ostalim udeležencem.

Izredna doživetja so bili izleti po notranjosti dežele, tako v San Antonio de Areco, kjer smo spoznali Pampo, skoraj neobljuden pašni svet s čredami goveda in konjev.

Čaroben svet jezer in gora se nam je odgrinjal v Bariloachah, podoben Gorenjski ali Koroški, le v orjaških dimenzijah. Predsednik tamkajšnjega društva, Slovenec Dinko Bertonec, je tam ustvaril smučarsko središče ogromne razsežnosti. Z raznimi tovariši si je osvajal tudi kot plezalec gorski svet, med drugimi Cerro „Esloveno“ – goro Slovencev, ki so jo Slovenci kot prvi premagali in postavili na vrhu križ.

Izlet v Mendozo nas je dovedel v puščavsko mesto in potresno področje ob vznožju Andov. Tam gojijo ogromno kakovostnega vina s pomočjo umetnega namakanja. Z avtobusnim izletom po dolini Mendoze v še zasnežene Ande smo se približali v višini kakih 3.600 m čilenski meji na 3 do 4 km.

Mogočen vtis so nam končno zapustili slapovi Iguazu reke Parana v subtropskem gozdu ob Brazilsko-Paragvajsko-Argentinski tromeji. Tako smo ob poletih ali z avtobusi spoznali bistvene značilnosti raznih argentinskih pokrajin v skrajno strnjem času.

Potovanje v Argentino k našim rojakom, ki so nam vzgled glede svoje trdoživosti in volje do ohranitve materine besede, je bilo za vsakega udeleženca edinstveno doživetje.

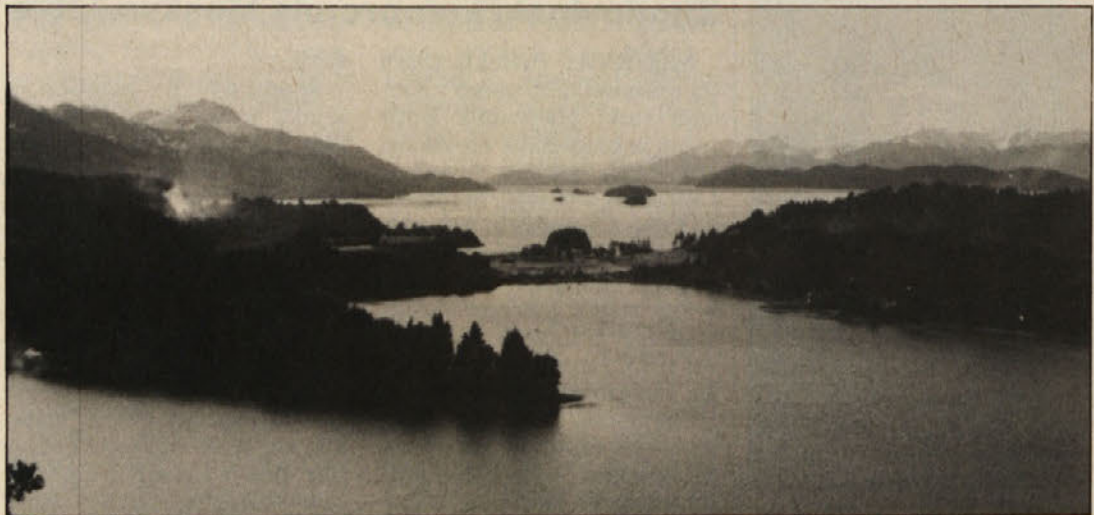
Milan Kupper



Če seštejemo polet iz Evrope v Argentino, dolžino vseh poletov v deželi sami in povratek v Evropo, so pevci MePZ Gallus z letalom enkrat obkrožili zemljo!



V mestu Mendoza v notranjosti dežele so enega številnih trgov leta 1991 poimenovali po novi državi Sloveniji.



Izredna doživetja so bili izleti po notranjosti Argentine, na primer čaroben svet jezer in gora v Bariloachah (leva slika) ali slapovi Iguazu reke Parana v subtropskem gozdu ob tromeji Argentina-Brazilija-Paragvaj.





Prelepih sedem dni na čudovitem koščku zemlje

Že desetletja je Slovensko planinsko društvo v Celovcu pobrateno s planinsko skupino „Avto-Celje“ in tako se planinci srečujemo na številnih skupnih pohodih in izletih, ki so doslej vodili na vse vidnejše vrhove Slovenije, bivše Jugoslavije, kot tudi v Visoke Tatre ter na grški Olimp. Letos je 24 Korošcev in približno enako število Celjanov šlo na sedemdnevno potovanje po Korziki.

Francoski otok v Sredozemskem morju je dolg 183 km ter 83 km širok, v glavnem hribovit; na zahodu je gorski masiv iz granita in porfirja, vzhodni del bolj položen s škrlastim gričevjem in peščenimi plažami.

Prvotni načrt – vzpon na najvišji vrh Monte Cinto 2707m – je bil spremenjen v toliko, da smo na mesto tega spoznali dejansko vse znamenitejše kraje romantičnega otoka. Celotni program z avtobusnim prevozom je pripravilo skupaj z „Avto-Celjem“ turistično podjetje Kompas Celje, vodička pa nas je spremljala vso pot ter skrbela za naš telesni in duševni dobrobit. V italijanskem Livornu smo se vkrcali na trajekt-ladjo, ki nas je pripeljala v korziško mesto Bastia.

Plovba zaradi razburkanega morja za marsikoga ni bila preveč prijetna in se je zato tudi prekomerno zavlekla. Valovi so se poigrali z trajektom kot z orehovo lupino ter na ladji zahtevali svoje „žrtve“. Da smo nato v najavljenem hotelu naleteli na pomanjkljivosti, je pač znak, da tamkajšnji turizem po nekaterih krajih še peša in ni na potrebnih ravni. Po prehodni improvizaciji smo naslednji dan v Borgolucciano bili stoodstotno odškodovani z nadvse prijetno nastanitvijo v hotelu Isola; čudovita obala Sredozemskega morja nam je dodatno nudila lep oddih na morskih valovih.

Naslednji postanek je bil v mestu Corte, od koder smo napravili celodnevni izlet v dolino Restonika z najvišjo točko okrog 1000 m. Nekaj bolj korajžnih se je povzpelo še nekoliko više, do Lac Melo jezera, ki je že na lepi višini 1700m. To je eno izmed treh čudovitih gorskih jezer, čigar vodna temperatura doseže največ 13 do 14 C. Za našo Male Nado, Lesjakovega Ervina in Celjana Rajka Kokalja to ni bila ovira za izdatno kopanje v njem. Iz Cort smo prečkali otok na zapadno stran proti mestu Ajaccio. Pot tjakaj nas je plejala pod vznožjem

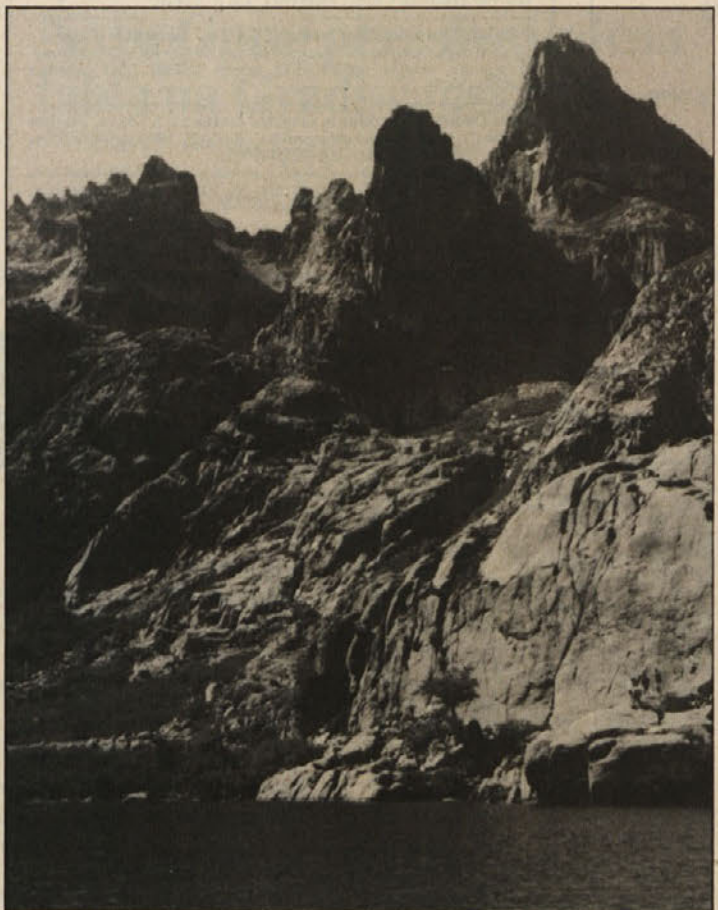
gore San Petro, ob kateri se je pred leti razbilo potniško letalo Inex-adria. Nihče od 180 potnikov s posadko vred takrat nesreče ni preživel in kot velik nagrobni spomenik se še danes blešči krilo razbitega letala z vrha gore v dolino.

Mesto Ajaccio – Napoleonov rojstni kraj – je bilo do nedavnega glavno mesto Korzike in ima v svojem novejšem delu povsem videz modernega obmorskega mesta. Ob kopanju v sicer precej valovitem morju in nočnem sprehodu je čas hitro minil. Šesti, predzadnji dan smo obiskali še Bonifacio (takozvani korziški Dubrovnik), čigar stari del je stisnjen na apnenčasto skalovje. Kjer ga ne varujejo strme, navpične skale, je obdano z močnim zidovjem. Tudi pokopališče je za obzidjem z nešteti zidanimi kapelicami namesto običajnih grobov, kot jih poznamo mi. Nepopisno

čudo je mogoče doživeti, ko zahajajoče sonce spremeni bele, apnenčaste stene v krvorodeče zastore, ki se v tisočrnih barvnih odtenkih zrcalijo v morsk gladini. Precej je tukaj turistov, slišiš jezike vsega sveta in temu primerno živahno je tudi po ulicah. Vredno bi bilo preživeti tukaj vsaj nekaj dni in uživati naravne lepote – pa kaj, tudi cene so temu primerne. S tega najjužnejšega dela smo se odpravili zopet na sever.

Še kopanje in prenočitev v kraju Tarco, nato pa po vzhodno-obalni cesti nazaj v Bastio. Tokrat je bila plovba v Livorno mirna in sonce, ki nas je spremljalo vseh sedem dni, nam je lajšalo slovo od prelepih krajev. Mimogrede smo se na povratku ustavili še v Pisi, občudovali poševni stolp in druge znamenitosti mesta. Vožnja proti Firencam in delno tudi še naprej je bila spričo močnega prometa zelo zamudna in tako smo prispeli komaj do 5. jutranje ure na letališče Brnik, kjer smo se poslovili od prijateljev Celjanov.

FRANC ČERNUT



Jezero Marc Melo, eno izmed treh čudovitih groskih jezer na višini 1700 metrov

Nagrada Vilenice '92 Čehu Milanu Kunderi

„S temi drobcami bom podprl svoje razvaline,“ je zapisal T. S. Eliot v Pusti deželi. To je bilo tudi geslo letošnjih razpravljanj v Vilenici, kajti tradicionalno srečanje pišočih je prireditev, ki uveljavlja tako slovensko literaturo kot tudi podobne kulture manjših srednjeevropskih narodov. Vsem je skupna izkušnja mejašva in odprtosti za tuje vplive. V zadnjem času je eden najvidnejših predstavnikov srednjeevropskega doživetja sveta letošnji nagradjenec Vilenice Čeh Milan Kundera.

Člani žirije Silvija Borovnik, Jože Hradil, Niko Jež, Jože Pirjevec, Denis Poniž, Andrej Rožman, Jaroslav Skrušny in Venko Taufer so svojo odločitev obrazložili, da se zdi paradoksnost, da je srednjeevropsko literarno nagrado dobil nekdo, ki je že leta 1984 v eseju „Tragedija Srednje Evrope“ ta prostor obsodil na smrt. Vendar so mnenja, da je ta obsodba hkrati zagovor vsega tistega „kar se je pod skupnim označevalcem duhovnega izročila srednjeevropskega prostora znašlo v ranljivi izpostavljenosti in malone smrtni ogorčenosti.“ In ker je skupna izkušnja prostora tudi integracijski princip različnosti, je prav in neobhodno, da nagrado Vilenice '92 dobi Milan Kundera.

Kundera zaradi svojih načelnih izhodišč ni prišel v Vilenico, ker že od leta 1984 ne nastopa v javnosti. To svojo

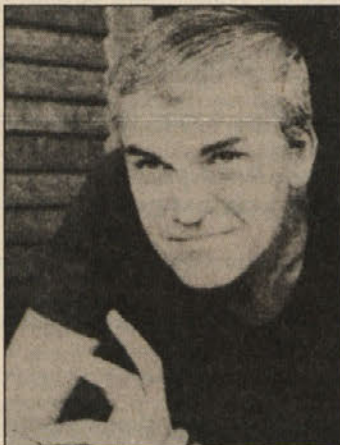
odločitev, ki je posledica disidenstva, je utemeljil z izjavo, da je „roman vedno malce modrejši od avtorja.“ Drugi vzrok za tako odločitev pa je dejstvo, da je ravno zaradi Slovenije prekinil svoj javni molk. Lani je namreč ob agresiji na Slovenijo v Le Mondu objavil poziv „Treba je rešiti Slovenijo“. Zato se ne želi izpostavljati pretirani publiciteti, ki bi je bil lahko deležen v Sloveniji.

Vendar je kljub temu, da nagradjenca ni bilo na srečanju, Vilenica na Kras in Obalo privabila mnoge ugledne tuje in domače ustvarjalce.

Društvo slovenskih pisateljev pa je tako kot vsako leto izdalo zbornik Vilenica 92. V njem so tudi predstavljeni avtorji, ki so sodelovali na literarnih večerih, zahvalni esej nagradjenca in Gregor Strniša kot eden najvidnejših slovenskih ustvarjalcev druge polovice 20. stoletja. Izšla je tudi knjiga slovenskih prevodov pesmi lanskoletnega nagradjenca Zbigniewa Herberta. Knjigo so predstavili v soboto dopoldan v Štanjelu.

Mednarodno literarno nagrado Vilenice so delno financirali Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za turizem in gostinstvo in Ministrstvo za zunanje zadeve. Letošnja novost pa je bila, da so se prizorišča dogajanja s Krasa delno preselila tudi na slovensko Obalo (v Portorož in Piran).

M.H.



Nagradjenec Vilenice '92: Čeh Milan Kunderi

ŠTETJE 1991

Po prvih podatkih ljudskega štetja iz leta 1991 torej govori na Koroškem 14.100 (2,6%) oseb slovensko. Število tistih, ki govorijo takomenovano vindišarščino pa je nazadovalo od 2348 na 900.

Če izhajamo iz javnega mnenja raziskav, ki dokazujejo, da na Koroškem slej ko prej govori med 35.000 in 40.000 ljudi slovensko, potem je jasno, da številke ljudskega štetja iz leta 1991 ne izražajo objektivnega stanja.

Čeprav se je pri ljudskem štetju 1991 povpraševalo po pogovornem jeziku, ne pa po narodni pripadnosti, rezultat kaže, da je jezikovno vprašanje na Koroškem slej ko prej spolitizirano. Ali drugače povedano, pogovorni jezik istovetijo z narodno pripadnostjo. Le tako je mogoče razumeti disparitetu med javnim mnenjem in rezultatom ljudskega štetja.

Izid ljudskega štetja torej tako gledano pomeni, da asimilacija slej ko prej deluje, čeprav se je nekoliko upočasnila.

Najpomembnejše sklepanje iz teh rezultatov ljudskega štetja je prav gotovo to, da bo treba v bodoče še bolj depolitizirati jezikovno vprašanje. Slovenski pogovorni jezik še ne pomeni avtomatično narodne pripadnosti. Le-ta je privatna odločitev posameznika.

V procesu evropske integracije bo morala slovensčina dobiti mesto povezovalnega in komunikacijskega faktorja v alpe-jadranskem prostoru. Učenje jezikov sosedov bo eden izmed pomembnejših pogojev za uspešno integracijo v tem prostoru ali pa te integracije ne bo oz. bo jezikovno enostranska.

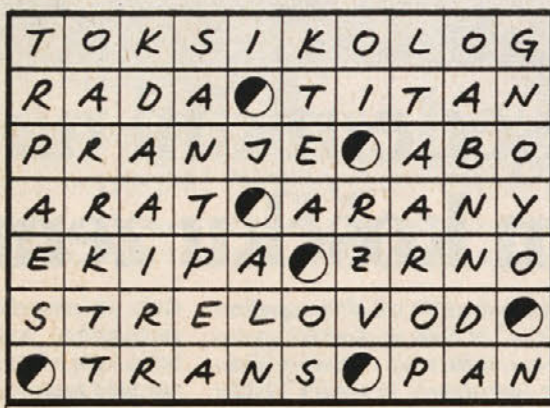
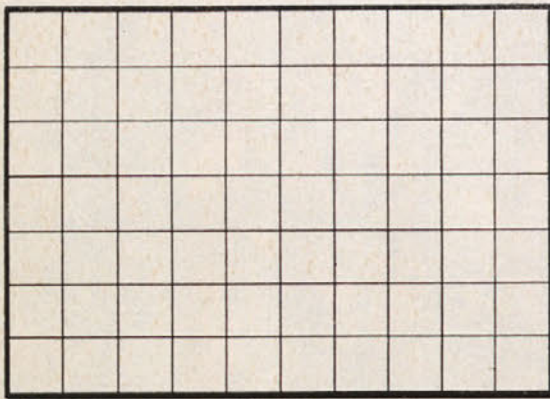
Preseganje narodnostne priznavalne prisile je izziv našega časa. Večjezična alpe-jadranska regija, ni več zgolj vizija, pač pa potreba.

dr. Marjan Sturm

Datum	Kraj	PRIREDTVJE	Prireditelj
Sobota, 19. 9. 11.00	na Trgu Republike v Ljubljani	Slovesnost ob 50-letnici ustanovitve prvih slovenskih brigad in s tem preraščanja parti-zanske v narodnoosvobodilno vojsko Slovenije	Zveza združenih borcev in udeležencev NOB Slovenije
Sobota, 19. 9. 20.00	v gostilni Trki v Selah-Borovnica	Srečanje ansamblov treh dežel Nastopajo: s Koroške Orig. Rosentaler Alpen-quartett, Trio Paulič, Kleinedlinger Trio; iz Slo-venije ansambel „Fantje izpod Rogle“, ansambel „Vigred“; s Štajerske Orig. Oswalder Trio, Süd-steinisches Grenzlandtrio; povezuje: Traudi Lipusch	Alpski klub „Obir“ Železna Kapla
Sobota, 19. 9. 14.30	v Domu prosvete v Tinjah	Priloga na zakon – spremlja: Jože Kopeinig; predavatelj: mati, zdravnik, duhovnik (do 20. 9., 16.30)	Dom v Tinjah
Nedelja, 20. 9. 11.00	pred kulturnim domom na Radišah	Radiško žegnanje – Igra ansambel „Trio Paulič“ z SPD Radiše Obirskega; za jedajo in pijačo je poskrbljeno!	
Nedelja, 20. 9.	pred cerkvijo na Sv. Hemi	Rozalsko žegnanje	
Petek, 25. 9. 14.00	na Davidovem travniku v Šmihelu	Vaški praznik	Katoliško prosvetno društvo Šmihel
Sobota, 26. 9. 20.00	v gostilni Pušnik v Kotmarji vasi	Veselica SPD „Gorjanci“ Igra: ansambel „Jožeta Šumaha“	SPD „Gorjanci“
Nedelja, 27. 9. 18.00	pri Cingelcu na Trati	Premiera dveh komedij v enem okviru „ Smeh v zrcalu “ (Vihar-Veras) režija: Bogomir Veras; nastop: Gledališka skupina SPD „Borovlje“	SPD „Borovlje“
Nedelja, 27. 9. 14.00	v kulturnem domu na Radišah	Srečanje bivših pregnancev ob 50-letnici izseljevanja ter redni občni zbor Zveze slovenskih izseljencev	Zveza slovenskih izseljencev
Sobota, 3. 10. 20.00	pri Miklavžu v Bilčovsu	Ples ob 80. obletnici društva Igra: ansambel „Slovenija“	SPD „Bilka“

RAZSTAVE

- CELOVEC**
 – **Evropska hiša** – Nadvojvodinja Maria Anna in njen čas – (do 27. 9.)
 – **Rudniški muzej** – Kinkstraße 6, Kolumb ob Vrbskem jezeru (do 31. 10.)
 – **Deželni muzej** – Trinkwasser (Pitna voda). Razstava muzeja za naravoslovje iz Münstra (do 30. 9.)
 – **Deželna galerija** – Risba, II. Grand Prix Alpe-Adria (10. 9. do 4. 10.)
 – **Galerija v mestni hiši** – Classical american graffiti writers and high graffiti artists (do 31. 10.)
 – **Hiša umetnikov** – Thomas Zaunschirm: Drau Grau Schön, Kolumb prekriža koroško meglo
 – **Mestna hiša**, mala galerija – Roman Veras, Ljubljana (vernisaža 17. 9. ob 17. uri)
- VELIKOVEC**
 – **Galerija v stolpu** – Hiroshi Daikotu, slike, skulpture, objekti (do 18. 9.)
- TINJE**
 – **Galerija Tinje** – razstava grafik Lucijana Bratuša (do 24. 9.)
- ŽELEZNA KAPLA**
 – **Peršmanov muzej** – vsak dan od 8. do 18. ure, razen ob ponedeljkih
- BOROVlje**
 – **Pušarski muzej** – (do 26. oktobra)



Razstavljen križanka

Spodnji lik razrežite po vodoravnih vrsticah in jih razporedite v zgornji lik tako, da boste dobili v navpičnih vrsticah pet sedemčrkovnih, eno šestčrkovno, eno petčrkovno, eno štiričrkovno tri tričrkovne in dve dvočrkovni besedi.

Preden pa sežete po škarjah, skušajte križanko sestaviti s prepisovanjem vrstic v zgornji lik.

sestavil Jože Petelin

SLOVENSKI VESTNIK Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Vpisovanje v glasbeno šolo

Glasbena šola na Koroškem vpisuje učence za šolsko leto 1992/93 za naslednje instrumente in solopetje (kandidati bodo opravili preizkus muzikalnosti): klavir, orgle, pihala (kljunasta in prečna flavta, klarinet, saksofon), trobila (trobenta, rog, pozavna, bariton, tuba), kitara, violina, violončelo, klavirska in diatonična harmonika, citre, solopetje, tolkala in zborovodska šola.

Vpisovali bomo po naslednjem razporedu: Sreda, 16. septembra 1992

- Celovec** – 10.00 Mohorjeva ljudska šola, 12.00 Modestov dom, 13.30 Mladinski dom;
- Škofiče** – 15.00 društvena soba nad Posojilnico; **Šentjakob** – 16.00 društvena soba nad Posojilnico; **Bilčovs** – 17.00 društvena soba nad Posojilnico; **Sveče** – 17.45 pri Goršetu (za Sveče in Šentjanž); **Borovlje** – 17.00 pri Bundru; **Sele** – 17.45 farni dom; **Slovenji Plajberk** – 18.30 ljudska šola.

Četrtek, 17. septembra 1992

- Pliberk** – 13.00 Posojilnica (tudi za Vogrče, Božji grob in Žvabek), **Šmihel** – 13.45 farni dom; **Globasnica** – 14.30 ljudska šola; **Dobrla vas** – 15.30 društvena soba SPD "Srce"; **Šentprimož** – 16.30 kulturni dom, **Žitara vas** – 17.30 ljudska šola.

Spremembe pri „Nedelji“

Po skoraj enoletni odsotnosti se je pred nekaj dnevi na čelo slovenskega cerkvenega tednika „Nedelja“ vrnil glavni urednik Hanzi Tomažič. Z začetkom novega šolskega leta pa je uredništvo cerkvenega lista zapustila urednica mag. Marija Perne, ki bo kot profesorica poučevala na Višji šoli za gospodarske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu. Kolegici Perne želimo vse najboljše v novem poklicu, kolegu Tomažiču pa mnogo uspeha v „starem“ ter na dobro sodelovanje!

Apropos časnikarji: svoj 40. rojstni dan je praznoval glavni urednik nt mag. Janko Kulmesch. Tudi njemu iskrene čestitke.

Srečanje bivših pregnancev ob 50-letnici izseljevanja

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo, 27. septembra 1992 s pričetkom ob 14. uri v kulturnem domu na Radišah svoj redni občni zbor, ki bo, kakor v minulih letih, povezan z družabnim srečanjem bivših pregnancev. Našo prireditev bodo s svojim nastopom popestrili domači prosvetaši.

Letos je minilo 50 let od nasilnega pregona koroških Slovencev. Zato se bomo tokrat spet zbrali v kraju, v katerega neposredni soseščini je bilo takrat žrelsko taborišče – prva postaja na križevem potu slovenskih izseljencev.

Nekdanji pregnanci z družinami in prijatelji prisrčno vabljeni na Radiše, kjer se bomo skupno spominjali dogodkov pred petdesetimi leti!

Zveza slovenskih izseljencev

Rešitev prejšnje križanke



SLOVENSKI VESTNIK

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE 18.10-19.00

- Sreda, 16. 9.** Glasbena sreda.
- Večerna 21.05-22.00** Literatura in glasba iz Prekmurja
- Četrtek, 17. 9.** Rož – Podjuna – Zilja
- Petek, 18. 9.** Zvočno pismo
- Sobota, 19. 9.** Od pesmi do pesmi – od srca do srca
- Nedelja, 20. 9.** 6.30 – 7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (žpk. Mirko Rakovnik)
- 18.10 - 18.30** Dogodki in odmevi
- Ponedeljek, 21. 9.** Ruska vesoljska tehnika – Alexej Kadulin iz Kaliningrada, eden glavnih odgovornih za pripravo poletov v vesolje, na obisku na Koroškem
- Torek, 22. 9.** Partnerski magazin

Slovenski
vestnik
čestita!



Gospe **Mariji Wassner** iz Trnja pri Kapli ob Dravi;
gospe **Mili Piskernik** iz Sel za god;
gospodu župniku **Mateju Nageletu** iz Šentpetra za osebni praznik;
gospodu **Franciju Mejovšku** z Bistrice za osebni praznik;
gospe **Mili Kavčič** iz Šentjaka za osebni praznik;
Lidiji Krek in **Marku Bavdežu** vso srečo na skupni poti;
gospe **Mariji Kapun** iz Konovec za 80. rojstni dan;
Rupiju Wrulichu z Radiš za 60. rojstni dan;
gospe **Milki Broman** iz Smarjete nad Pliberkom za rojstni dan in god;
gospe **Mici Anderwald** iz Suhe pri Škofičah za 80. rojstni dan;
Aloiziji in **Francu Trapu** za srebrno poroko;
gospe **Mili Lamprecht** iz Podgore pri Globasnici za rojstni dan in god;
gospe **Barbari Hirm** iz Apač za rojstni dan;
gospe **Mariji Schmutzer** iz Strpne vasi za 70. rojstni dan;
gospodu **Mihiju Sadolšku** iz Lobnika za 80. rojstni dan;
gospe **Kati Stich** iz Kotmare vasi za 50. rojstni dan;
gospodu **Francu Kelihu** iz Sel za 60. rojstni dan;
gospe **Justi Sadnikar** iz Nagelč za rojstni dan;
gospe **Franciski Skrutl** iz Nagelč za rojstni dan;
gospodu **Matiji Hribernigu** iz Gluhega lesa za rojstni dan;
gospodu **Jožefu Erschenu** iz Lovank za rojstni dan;
gospodu **Michaelu Zundru** iz Kokij za rojstni dan;
gospodu **Milanu Kežarju** iz Horc pri Šentvidu za rojstni dan;
gospodu **Hanzeju Kežarju** iz Horc za rojstni dan;
gospodu **Miru Polzerju** za rojstni dan;
gospe **Ani Urban** iz Gorič za rojstni dan;
gospe **Milici Hobel** iz Nagelč za rojstni dan;
Regini in **Francu-Jožefu Smrtniku** iz Kort vso srečo na skupni življenjski poti;
gospe **Mariji Ambrož** iz Strpne vasi za osebni praznik;
gospodu **Francu Wrolichu** iz Podgorij za osebni praznik;
gospe **Rozaliji Smrekar** iz Apač za 94. rojstni dan;
gospe **Rozaliji Kumer** iz Lepene za 80. rojstni dan;
gospe **Mili Lamprecht** iz Podgore pri Globasnici za rojstni dan;
gospe **Angeli Mak** iz Psinje vasi za 70. rojstni dan;
gospodu **Francu Vejniku** iz Remšenika za 80. rojstni dan;
gospe **Mariji Brumnik** z Obirskega za rojstni dan in god.



Strah pred dvojezičnostjo...

Nov gasilski dom požarne brambe v Velinji vasi, ki so ga preteklo nedeljo slavnostno odprli, je lep, ima pa nepotreben madež: manjka dvojezični napis! Da ga ni, za to so očitno poskrbeli „najvišji“ v požarni brambi, saj so tudi vabilo na slavnostno otvoritev novega gasilskega doma v dvojezični vasi napisali samo v enem jeziku, v nemščini. Občina Bilčovs je z dodatnim dvojezičnim obvestilom sicer še nekoliko popravila slabo optiko, dejstvo pa ostane, da novi gasilski dom krasi samo sv. Florijan, ki pa je – ob taki ozkosti – ostal brez besed!

Slika: Franc Rulitz



Nova Gora: prva dvojezična tabla na Gradiščanskem!

V kraju Nova Gora so preteklo soboto člani Hrvaškega akademskega kluba (HAK) postavili prvi dvojezični krajevni napis. Ob postavitvi je prišlo do manjših protestov krajevne organizacije svobodnjaške stranke, ki je članom HAK zagrozila, da bo to povedala Haiderju, da bi le-ta poskrbel za red. Postavitve prve dvojezične table, ki so jo neznanci – kot pred 20 leti na Koroškem – ponoči premazali (slika spodaj), sta se udeležili tudi obe državni poslanki ZAL Terezija Stojisč in Marijana Grandič.



X. Pohod po poteh Županca, Gašperja in Johana-Lenarta

Že 10 let prireja SPD „Zarja“ (letos skupaj s področnim odborom Zveze koroških partizanov v Železni Kapli) prireditev, ki je

- spomin na prednike, ki so v svojem času opravljali kulturno in narodnopolitično delo,
- spomin na dejstvo, da je prav v Železni Kapli in okolici zažarela največja iskra upora,
- da so tu številne hiše, ki so sodelovale in pomagale pri tem uporu,
- da so ti kraji dali znatno število aktivistov, borcev in tudi žrtev,
- spomin na Ivana Županca – Johana z Obirskega, ki je 1939 dezertiral iz nemške vojske, navezal prve stike z zelenimi kadrovcji iz okolice Sel ter s prebivalstvom in ga štejemo z Jožefom Šorlijem k prvim aktivistom OF na Koroškem,
- spomin na Karla Prušnika – Gašperja, ki je v Lobniku bil med prvimi ustanovitelji odbora OF in se priključil 1. koroški četi, ustanovljeni na področju Pece v namene oboroženega upora,
- spomin na Franca Pasterka-Lenarta, ki se je kot komandant 1. koroškega bataljona izkazal ob napadu na Mežico, bil pri tem ranjen in umrl,
- spomin na vse pomorjene pri Peršmanu,
- spomin na Hojnikove in na mnoge druge.

Tudi letos smo se zgodaj zjutraj zbrali pri Wölfelnu (na domu Gašperja), kjer nas je pozdravil predsednik „Zarje“ mag. Blajs. Krenili smo mimo zgornjega in spodnjega Tavčmana (doma Lenarta), počivali in uživali pri Sabodinu, klepetali pri Peruču, čestitali pri Mikeju Zali in Mihju k zlati poroki, pokramljali s Tonijem in pri Ježepu, se krepčali pri Brezniku, hiteli do Veglna in končno do Brečka, kjer smo si nabrali zadnjih moči za prestop na lepensko stran.

Povsod so nas že pričakovali in nam stregli s pijačo in jedjo, da je bilo kar preveč. Vsem

vobenškim hišam velja tudi na tem mestu najlepša zahvala pohodnikov. Med potjo so se nam pridruževali za del poti do Peršmana, ponekod smo zapeli, ponekod pa obujali spomine.

Pohod je bil tudi lepa priložnost, da društveniki in drugi vsaj enkrat v letu obiščemo domačije sončnega Lobnika in tako ohranimo nekoliko pristnejši stik z domačini, dal je pohodnikom priložnost, da se pogovorimo in pomenimo o kakšni skupni ali tudi osebni zadevi. Nekaterim je bil tudi še športna oz. telesna preizkušnja, nekaterim pa je bil enostavno čudovit sprehod po čudoviti naravi.

Omeniti je še treba, da organizatorji niti v preteklih letih niti letos niso organizirali masovnih pohodnih akcij, da pa je udeležba vedno zelo zadovoljiva (letos večja kot kdajkoli, saj smo našli skoraj 70 pohodnikov) vzdušje pa toliko prijetnejše.

Zaključili smo pri Peršmanu, kjer so nas pričakali še nekateri „motoriziranci“ in kjer nas je pozdravil tudi predsednik ZKP Janez Wutte-Luc.

Miha Traunik



4.10 ob 20. uri v
Kulturnem domu
v Šentprimozu

Politično delo z mladino

V Drobovljah ob Baškem jezeru je Politična akademija (PUAK) priredila seminar z mladino in z očitno željo, da bi navdušili in pridobili mlade za politično delo.

Ta namen je seveda hvalevreden, posebno še, ker je opaziti povsod, ne samo med koroškimi Slovenci, vedno večjo abstinenco ljudi od družbenega delovanja, da ne rečem celo letargijo.

Priredili so tudi diskusijski večer in povabili nanj dr. Apovnika za NSKS, Tomaža Ogrisa za Delovno skupnost pri socialistih, Andreja Wakouniga za Enotno listo in Sonjo Wakounig za ZSO.

Mnenja so se kresala predvsem ob stališčih za ali proti

Pernthalerjevemu modelu. Medtem ko sta dr. Apovnik in Andrej Wakounig zagovarjala in hvalila način predlaganih volitev za „avtonomno“ (?) zastopstvo koroških Slovencev, sta Tomaž Ogris in Sonja Wakounig našta pomanjkljivosti oziroma nedopustnost predlagane priznavalne prisile. Mladinci so ugotovili, da sta obe osrednji organizaciji za mladino dokaj neatraktivni, vendar pa ni bilo jasnih sklepov, na kakšen način bi ji delo v organizacijah odgovarjalo.

Glavni povzetek večera bi lahko bil: razpravljamo o novi posodi, nihče pa ne zna jasno formulirati, kaj naj bi novega vanjo dali.

